

Nr 43.

Av herr **Pettersson** i Rosta **m. fl.**, i anledning av
Kungl. Maj:ts proposition, nr 61, angående ytterligare anslag till flottans ersättningsbyggnad.

Kungl. Maj:ts proposition nr 61 föreslår en i förhållande till den nuvarande sammansättningen av flottan helt ny och oprövad typ av fartyg. Förslaget överensstämmer även endast i viss mån med det förslag, som på sin tid avgavs av dåvarande chefen för marinen, vice amiral C. de Champs i hans utredning rörande flottans fartygstyper (statens off. utredn. 1937: 25). Som av chefen för försvarsdepartementet i samband med den föreliggande propositionens avgivande klart uttalats, är skillnaden mellan dessa förslag i åtskilliga avseenden väsentlig. I anslutning härtill synes det uppenbart att något egentligt stöd för den nu föreslagna fartygstypen icke erhålles genom återopande av det utlåtande, som chefen för försvarsstaben år 1938 avgav rörande flottans fartygstyper (statens off. utredn. 1938: 9).

Den nya fartygstypen karakteriseras i propositionen som något mindre och utrustad med huvudbestyckning av mindre kaliber. Däremot anges torpedbestyckningen såsom bättre, liksom även farten och eldhastigheten. Då som nämnts fartygstypen är en nyhet för vår flotta och i sig förenar ej blott påtagliga fördelar utan även uppenbara nackdelar, framstår en viss betänksamhet inför förslaget som ganska naturlig. Betänkligheterna ökas av det förhållandet, att den föreslagna typen av fartyg så mycket avviker från vad som hittills avsetts i vårt flottprogram, att det icke heller synes kunna vara fråga om att låta de nya fartygen ersätta fartyg, tillhörande förut föreslagen typ. Tvärt om framhåller departementschefen uttryckligen, att ett beslut om byggande av i propositionen föreslagna kryssare icke är att anse såsom föregripande en kommande prövning i fråga om de större artillerifartygen och typerna för dem. Det behov, som i detta fall skulle kunna anses föreligga, tillgodoses sålunda ej av det nu avgivna förslaget.

Redan detta synes kunna väcka betänkligheter angående kostnadsökningar, som beslutas vid sidan av en avsedd planmässig beräkning av sjöförsvarets framtida kostnadsförslag. Sant är, att kostnaderna för försvaret nu sprungit så starkt i höjden, att den av allt hårdare skattetryck pressade allmänheten mer och mer hunnit vänja sig vid anslagsbelopp av en betydande storlek, även i sammanhang, då det kan vara svårt nog, i vart fall för lekmannen, att skönja planmässigheten.

Vårt folks sunda sparsamhetsinstinkt skulle dock kunna befaras röna en betänkelig inverkan av, om den naturliga och varma önskan hos hela vårt folk att erhålla ett betryggande försvar skulle menligt inverka på den saktliga prövningen av de begärda anslagen med hänsyn till sparsamhetens krav och inför ett allt kraftigare växande skattetryck. Det synes önskvärt att ha

mera fast mark under fötterna, både med hänsyn till möjligheten att tillgodogöra sig gjorda erfarenheter och till kravet på planmässighet och klar helhetsuppfattning, icke minst när det gäller stora belopp, som kunna bli svåra nog att skaffa. Alla dessa synpunkter tala för, att försiktighetens och sparsamhetens röst får göra sig hörd, även vid omprövningen av försvarets utgifter.

Propositionen avser byggande av tvenne kryssare av ovan berörd typ och till en kostnad av femtio miljoner kronor per fartyg. Därtill komma ej blott de naturliga konsekvenserna i form av årliga kostnader utan även andra kostnader, *föranledda av att denna nya fartygstyp införes i flottan*, icke minst nödvändigheten att bereda ökade dockmöjligheter vid örlogsvarvet.

Kostnaderna, som, såsom ovan berörts, beräknats till 100 miljoner kronor för tvenne fartyg, komma sålunda att uppgå till avsevärt högre belopp. Härav beräknas 20 miljoner kronor belöpa på arbeten under innevarande budgetår, och ett anslag av motsvarande storlek begäres även i propositionen. I fråga om byggnadstiden gäller, att den för de två föreslagna fartygen beräknats till drygt $2\frac{1}{2}$ år.

De betänkligheter, som i allmänhet kunna göras gällande gentemot att en stat med begränsade resurser som den svenska skaffar sig stora och dyrbara fartyg, synas även gälla i fråga om de i propositionen föreslagna. Riskerna av att med stora kostnader anskaffa sådana, som i ett slag kunna förintas, ha även aktualiserats genom krigshändelserna i Medelhavet för få dagar sedan. Ur försvarets synpunkt synes det välbefogat att överväga, om icke användande av de stora belopp, det här gäller, eller till och med endast en del därav, förslagsvis hälften, skulle ge värdefullare förstärkning åt våra försvarskrafter, om de disponerades till ytterligare nyanskaffningar beträffande flyget, moderna undervattensbåtar eller, eventuellt, andra mindre krigsfartyg. Anslag av medel för byggande av de här ifrågasatta kryssarna skulle kanske först om ungefär tre år kunna tillföra någon verklig förstärkning av vårt försvar, medan ett användande av pengarna på sätt som ovan berörts, och då särskilt till flyg och ubåtar, kunna leda till snabbare och därför med hänsyn till världsläget värdefullare resultat.

Att nu för längre tid framåt binda så stora belopp för byggande av dessa kryssare och utan att först avvakta den avsedda planläggningen av nyanskaffning utav större fartyg, synes med hänsyn till önskvärdheten av en effektiv och planmässig användning av försvarsanslagen inge starka betänkligheter. Detta gäller med så mycket större tyngd, som här avses anslag till denna nya, förut i vår flotta oprövade fartygstyp. Under sådana förhållanden och under betonande av önskvärdheten att i första hand tillgodose sådana nyanskaffningar, i synnerhet när det gäller flyget och u-båtsvapnet, som tillföra försvaret snabbare förstärkningar, synes åtminstone en viss försiktighet böra iakttagas. Genom byggande av i vart fall tills vidare endast en kryssare av den föreslagna nya typen skulle nödig erfarenhet vinnas på detta område, varjämte det även skulle bli lättare att infoga kommande byggnadsplaner i det program för nyanskaffning av fartyg utav större typ, som kan

komma att uppgöras. Därigenom skulle även ett så pass stort belopp som 50 miljoner kronor under närmaste år kunna sparas, varigenom de ekonomiska möjligheterna i motsvarande mån bleve obeskurta att tillgodose behov för försvarets del av som det vill synas mera aktuellt värde.

Under åberopande av vad som sålunda anförts hemställes,

att riksdagen ville avslå förslaget i prop. nr 61 av den ena utav däri avsedda kryssare, samt

att i överensstämmelse därmed i prop. begärt anslag måtte minskas med 10 miljoner kronor.

Stockholm den 20 november 1940.

Ivar Pettersson
i Rosta.

Otto Wallén.

Aron Gustafsson
i Lekåsa.

Sven Andersson
i Vigelsbo.

Gustav Hallagård.
